

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. Disputatur de priscis libri Judith interpretationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

cus sermo, quo scriptum fuisse hoc opus Hieronymus testificatur; unde & Interpretationem suam expromit. Neque aliter accipio verba Origenis, cum scribit ad Africanum se ab Ebraeis didicisse librum Judith Ebraice scriptum haberi ab iis in apocryphis; hoc est Chaldaice, uti superius de Tobiae libro disputantes observavimus. Quae potissimum nota Libri hujus antiquitatem R. Azarias deprehendit.

Quaedam praeterea locutiones & sententiae ex hoc libro videntur in Novum Testamentum transiisse. Quale illud est Elizabethae ad Mariam Christi matrem: *Benedicta es tu filia à Domino Deo excelsò pre omnibus mulieribus super terram.* Ait Paulus in priore ad Corinthios Epistola: *Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt: neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.* Proveniunt ista manifesto ex libro Judith, cuius haec sunt verba: *Illi autem qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, & impatentiam suam, & improprium murmurationis suae contra Dominum protulerunt, exterminati sunt ab exterminatore & à serpentibus perierunt.* Ceterum meminimus saepe jam dictum esse à nobis genuinum hunc esse librum, qui ejus sit & auctoris & aetatis, cuius esse fertur; unde sequitur genuinum esse librum Judith, quippe qui sit incerti auctoris & aetatis, uti esse vulgo fertur.

III. Miratur Scaliger Hieronymum scripsisse libros Tobiae & Judith inter Hagiographos poni ab Ebraeis, cum certum sit in Canonem receptos non fuisse. Nempe in eo falsus est Scaliger, quod nulla extra Canonem Hagiographa Ebraeos habere censuit. Erant autem apud eos Hagiographa duplicis modi: alia quae dictata esse dicebant per Spiritum sanctum, atque hunc statuebant secundum Prophetiae gradum ex undecim, & רוח הקודש, Spiritum sanctum appellabant. Hujusmodi erant Hagiographa relata in Canonem, quae כתובים proprie & ספרים dicebantur. Testem locupletem damus Maimonidem in More nevochim. Verum nobilioribus Prophetiae generibus desitis post solutam Captivitatem, eo usi sunt Judaei quod בת קול, Filiam vocis appellant, & cujus creberrima occurrit in libris Rabinorum mentio; atque hujus ope alias ediderunt scriptiones, & eas quidem Hagiographas & à Deo inspiratas. Quoniam autem inferius habebatur genus hoc Prophetiae, iis per quae Libri sacri editi & in Canonem fuerant conclusi, ideo resignare Canonem, aliique Libris sacris istos adungere, & in idem volumen compingere non sunt ausi, quamvis sacros & Dei afflatu compositos esse arbitrarentur. Tales autem fuisse volunt Libros Tobiae ac Judith. Atque haec quidem Ebraei; nam Ecclesia Christi, hos itidem ut reliquos, qui Volumine sacro continentur, Spiritu sancto dictante conscriptos esse pro certo habet, & aliis Hagiographis neutiquam inferiores esse decernit.

IV. Multum porro Hieronymianam inter Libri hujus interpretationem, & Graecam quae hodie extat, interest. Verum utra exemplaris vestigiis pressius instituisse dicenda sit, dubitare nos nequaquam patitur Hieronymus, cum ait se magis sensum Judaeis interpretacionibus, multorum codicum varietatem vitiosissimam amputasse; sola ea quae intelligentia integra in verbis Chaldaeis invenire potuit, Latine expressisse. Huc accedit quod adhibitus hic quoque ab Hieronymo Interpretes, ut & in Tobiae libro è Chaldaeo sermone Latine reddendo, nonnulla etiam de suo videtur fuisse largitus. Chaldaei enim sermonis satis rudem se Hieronymus non dissimulat. Hinc tanta inter utramque interpretationem occurrit discrepatio. Graecam vero, itidem ut illam libri Tobiae, ex Chaldaico exemplari expressisse Judaeos Hellenistas credibile est: nam quis mulieris popularis suae historia, adeo inter Ebraeos celebri ut in Hagiographis collocaretur, caruisse putet Judaeos Alexandrinos, & ad eam vernacula lingua, Graeca nimirum, reddendam pauculas horas non contulisse? Ergo cum amena sit Libri lectio, & ad pietatem promovendam utilis, crebro eum usu videntur tulisse; nonnumquam etiam sacris Libris adjunxisse, ut pote quem Hagiographum esse & ab Ebraeis haberi scirent: adeo ut cum Christi deinde susciperent dogmata, Christianis eum communicarent cum reliquis Libris sacris, nullo discrimine; atque ita demum sacer ab Ecclesia Christi habitus sit, Nicena Synodo comprobante ac decernente. Ex Graeca porro illa interpretatione Latinam quamdam deinceps produisse existimaverim, Hieronymiana vetustiore, & Graecis magis consonam, qua Latini Patres antiqui usi sunt; & Syriacam praeterea. Minime ergo iis assentior qui Septuaginta Senum, aut Theodotionis foetum hunc quoque esse comminiscuntur. Quis enim librum à Canone Ebraeorum se junctum Ptolemaeo Philadelpho inter sacras Scripturas Eleazarum Pontificem venditasse censet? Sed nec Theodotioni id adscripserim: nam quis ipsum elaborasse existimet eam interpretationem, quam non aequales solum ejus Clemens Alexandrinus, Origenes, & Africanus usurparunt, sed & ve-

atai exploratur. Probatur ejus veritas & antiquitas.

R. Azar. Meor Ensjim cap. 37.

Luc. 1. 42.

Judith. 13. 23.

1. Cor. 10. 9.

Judith. 8. 24.

10.

25.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

Cl. Ep. ad Cor.
Clem. Constit.
libr. 8. cap. 2.
Judith tempore
Manassis
regis Judae
facinus suum
videtur edi-
disse.

Bell. De verb.
Dei libr. 1. c. 12.
Secur. in Ju-
dith cap. 1.
quæst. 1. & seq.
Pet. De doctr.
Temp. 12. c. 26.
Refelluntur
argumenta
Adversario-
rum.
Primum ar-
gumentum.

1. Mach. 4. 59.
Judith 9. 2.

Judith 16. 8.

Gen. 26. 34.

Fulgent. Epist.
3. cap. 14.

tustior quoque Clemens Romanus in Epistola ad Corinthios, & Auctor Constitutio-
num quæ Clementi eidem tribuuntur?

V. Et si vero minime propositum hic habeo novam de Judithæ ipsius facino-
re, de Nabuchodonosore, & Arphaxado, in ejus historia commemoratis, eorumque
ætate disputationem instituire, aut veteres recudere, quæ tot ac tantæ habitæ sunt
super hoc argumento, ut penitus jam exhaustum sit, dicam tamen paucis per mihi
eam placere quæ in Manassis Juda regis ætatem confert hanc historiam, & Nabu-
chodonosorem sciscit unum esse ex Asarhaddonis successoribus, qui tum Assyrio-
rum imperio præfuerit; regem vero Babyloniorum obnoxium habuisse Assyrios hoc
tempore & stipendiarium; at Arphaxadam ipsum esse Dejecem Herodoti libris
celebratum; & quæcunque narrantur illic tum evenisse, cum in vinculis Manassis
Babylone attineretur. Hæc sententia partim à Bellarmino, partim à Serario, partim
etiam à Petavio edita, ita omnibus occurrit Adversariorum vitiligationibus, & no-
dos omnes disputationum præcidit, ita cum exteris ac sacris consentit historiis, ut in
ea facile acquiescam.

VI. Dixi Grotium non hunc Librum rejicere duntaxat in Antiochi Epiphaniis tem-
pora, sed totum etiam commentitium, meramque esse Parabolam docere; & Judith,
sive יהודית, esse Judaicam gentem, Bethuliam esse Templum Dei, בית-אל-יה; Judi-
thæ gladium esse preces sanctorum; Nabuchodonosorem hic ut alias sæpe Ebræis
Diabolum significare; Assyriam vero, factum; Holophernem typum esse Antiochi,
ita dictum à הלפר נחש, quod Chaldaice *Lictorem serpentis* sonat; Judith viduam fin-
gi, ut Judæam omni auxilio destitutam exprimat; Joachimum, sive Eliaximum *Deum
surrecturum* significare, quæ spes cum homines Deo conjungat, idcirco ad Sacerdo-
tem referri; Simeone Rubeni filio ortam dici Juditham, quod Ruben contracte dica-
tur, pro ראה בני *vidit miseriam* Deus, & ex ea Dei miseratione nasci Simeonem qui
ab obedientia nomen habet; Simeonem Rubeni filium nullum fuisse, ex eoque com-
menti suspitionem firmari; Manassem virum ab oblivione dictum cæli æstu mortuum
fingi, quod adversa nobis Dei oblivionem excutiant, diem victoriæ à Juditha relatæ,
ab Ebræis celebrari solitum dici, ut significetur dies φώτων, sive ἐγκαρτίων, nempe
purgati Templi, & dedicatæ Aræ à Juda Machabæo, quemadmodum legitur capite
quarto prioris Machabaici. Denique Libri hujus Scriptorem Græcos auctores legisse

suspiciatur; nono quippe capite, pro eo quod habet Hieronymi interpretatio: *Qui
violatores extiterunt in coinquinatione sua*, Græca habere: *οἱ ἐλυσσαν μίσην παρθένου εἰς
μίσημα*. (sic enim recte emendat, pro μίσην, quod editi Codices habent;) & quod
decimo sexto capite Titanum filii commemorentur. Acute hæc quidem Grotius &
erudite, ut reliqua; sed non tamen vere. Neque sane primus opinionis hujus archi-
tectus habendus est: ipsi quippe præluserant Lutherus, Chytræus, Beroaldus, Rei-
neccius, & alii ex Heterodoxis plerique, qui historiam Judith, poeticum figmentum
& tragœdiam appellant. Præterea Ebræus quidem Poëta faciem Grotio videtur præ-
luxisse, ut factum ad ἐγκαρτίων θυσιασθείων & ad Assamaneorum ætatem referret.
Laudatur à R. Davide Ganz in עמך דוד his verbis: *Tempus hujus facti ignoramus,
nihil enim de eo reperi in libro Josephi. Juxta verba Poëta Misad jozer schel chanucha, è
fundamento effigiantis dedicationem (Templi) evenit hoc facinus etiam diebus Assamo-
neorum.* Jam vero quod nomina in allegoriam & parabolam trahit, fecit idem
in veris Scripturæ sacre historis Origenes, fecerunt & alii Patres ac Interpretes
Scripturæ plerique, pro captu suo unusquisque, & sæpe quidem adeo ingenio-
se & feliciter, ut res non veræ & re ipsa factæ, sed fictæ & appositæ ad allegoriam
excogitatæ videantur. Judithæ nomen Judaicam gentem signare ait; ante vero si-
gnabat Judaicam gentem, cum id gereret Judith uxor Esau, filia Beerî Hethæi, cu-
jus mentio extat in Genesi; Bethuliam vero, quam exponit *Domum Dei*, interpret-
antur alii, *Virginem Dei*, & aliam inde parabolam extundere possunt. Holophernis
nomen, quod ab Ebraico derivat, Persicæ est originis, perinde ut Tisaphernes, In-
taphernes, Pharnaces, & Pharnabazus. Holophermes ille Ariarathis Cappadocum
regis frater, cujus meminit Appianus in Syriacis, num *lictor serpentis* fuit, aut Di-
aboli minister? Pari modo refelli possunt allegoricæ reliquorum nominum expositio-
nes. Porro neque Ruben ille Simeonis pater, unde historiam hanc in dubium voca-
bat Grotius, neque postremus versus ultimi capitis, qui annuæ festivitatis ex Judithæ
victoria ab Ebræis institutæ meminit, extant in Græca interpretatione, quam cer-
tiorum Hieronymiana & tutiorum dixi; & pro Rubene exhibet illa quidem Israël.
Nam cum Latina habeat: *Filii Salathiel, filii Simeon, filii Ruben*, Græca ita sunt
concepta: *ἱσὺ σαλαθιήλ, ἱσὺ σαιμωνιδῆ, ἱσὺ ἰσραήλ.* Fulgentius vero: *Filii Sursi-
da, filii Simeon, filii Israël.* Quamvis autem nulla nunc festivitatis ex factò Judith in-